
Podmaniczky Szilárd

OKUL A POKOL

Azt a nyaramat egy padláson töltöttem, ahol nappal olyan meleg volt, hogy kiraktam az alumíniumfilléreket a földre, hogy elolvasszja-e a nap, éjjel meg olyan hideg volt, hogy a fogvacogástól agyrázkódást kaptam.

De kaptam máshogy is. Fölhoztak reggelire egy töpörtyűs pogácsát, töpörtyűmorzsából volt, az első falatnál ráharaptam egy kőkemény bőrkére, a fogaim morzsákra estek szét, és ahogy hirtelen kettévágtam a bőrkét a fogaimmal, és összezárt az egymáson koccanó két fog, már megint agyrázkódást kaptam.

Ez az ember egy furcsa rokon volt, akinél így nyaralgattam-nyaralgattam, de talán nem is rokon, mert a nevét azt nem tudtam. Érdekesen éreztem magam náluk, mert ez az egész család nagyon érdekes volt. Kint laktak egy hatalmas tanyán, a közelükben egy lélek sem lakott. Volt az udvarukban egy tó is, tele kacsával, ezekből hetente legalább egyszer sült készült.

Azért kerültem a padlásra, hogy ne csatangoljak el. Majd ha megszokom a zártságot, akkor kimehetek, mondta a rokon, mert a kutyát is így neveli, miért ne jönne be nálam.

A felesége csupa szeretet volt, még akkor is mosolygott, amikor sírt, vagy fordítva. Jól főzött, de állandóan tele volt a kaja oda nem való tárgyakkal, többnyire kavicsal. Már-már rettegve emeltem magamhoz az ételt, az első három hétben négy fogam törött ketté. Leginkább főzeléket csinált, nagyon ízleteset, de mindjárt megkeseredett a számban az étel, amikor rátaláltam a kavicsra. Egyszer a levesben volt nyolcas anya. Arra gondoltam a padláson, hogy a konyha fölött átfúrom a plafont, és valahogy meglesem, mikor rakja bele az anyát meg a kavicsot. Volt ott egy szög, azt beütöttem, de túl vastag volt a padlás.

A létrát mindig gondosan elvették, esténként lejöhettek egy kis frissítő futkározásra, mikor már nedves volt a fű. Ilyenkor persze mindig vizes lett a zoknim, éjszaka a nedves zokni miatt fáztam.

Egyszer lőhettem is náluk, a puskával, a rokon puskájával. Kira-kott egy céltáblát, hogy versenyezzünk. De olyan messziről kellett

lőni, hogy én nem találtam el egyszer sem. Ő egyszer. Nem volt igazi verseny. A golyók elfogytak. És a felesége is szólt, hogy befejezhetjük a lövöldözést, mert a csirkéknek föláll a tolluk, aztán majd megint nem tojnak egy hétig. A férfi a rossz tápot mondta az oknak, hogy a terménydarálóból mindig legalább négy kilóval nehezebb visszafelé a zsák, mint oda. Valamit beleadnak. Egy anyagot, amit ha megeszik a csirke, beragad a tojás, a kakasnak meg elmegy a kedve, ha eltalálja hátul a beragadt tojást. Lehet, hogy enyvpör, ebben maradtak.

A padláson akadt bőven olvasnivaló is. Rengeteg könyve volt ennek az embernek, és azért tartotta a padláson őket, mert már kiolvasta mindet, mondta. Több mint felét az egerek falták föl, némelyik magától esett szét, nem bírta a hőingadozást, úgyhogy nem volt könnyű olvasmányom. De ha azt nézzük, hogy ezeken a félkész könyveken nőttem föl, megérthetjük most már, miért ilyen kihagyásos az ízlésem. Amikor később rendes könyvet kaptam olvasni, amin nem volt egerrágás, megvolt minden lapja, és még a VÉGE is ki volt írva, hát valahogy rosszul éreztem magam, az az érzésem támadt, hogy az író elárult, elárult mindent, és ezzel elárult engem is.

Voltak gyerekeik is, de azok olyan kis gunyvadtak, hogy szóba se nagyon álltam velük. Azt vettem észre, hogy az apjuk jobban bír engemet, a saját gyerekeivel meg úgy van, mint a szükséges rosszal. Olyan csontsovány volt mind a kettő, ha erősebb szél támadt az udvaron, a nadrágszíjjal ki kellett kötni őket egy fához vagy a biciklitartóhoz. Nem esznek, nem esznek, mondogatta az apjuk, bezzeg én, én még a követ is megeszem, mondta, és akkor arra gondoltam, hogy ő rakja bele a kavicsot próbának, a fene enne meg az ötleteit, hogy még jobban utálhassa a gyerekeit. Egyszer hallottam, hogy azt mondta a feleségének, hogy belefojtja őket a kerti tóba, majd a rendőrség azt hiszi, önállóan fulladtak meg. De egyszerre mind a kettőt? – kérdezte a felesége, és ez igen nagy fejtörést okozott nekik. Nem lehet, csak egyszerre az egyiket, legalább egy hónap múlva a másikat, de hát ekkora lelki terhet csak egyszer lehet elviselni egy életben. Akkor fojtsd bele magadat, az is megoldás, tanácsolta a felesége, ezután már csak sikoltozás következett.

Egyszer rá akart beszélni a férfi, hogy ha nagyra akarok nőni, akkor igyak fűrészpör. Mert átveszem a fák tulajdonságát, azok pedig igen nagyra nőnek rövid idő alatt. És akkor azon gondolkodtam, hogy vajon én tényleg nagyra akarok-e nőni, mert hát tálcán itt a megoldás. Nem értettem egészen, miért jó az, ha magas vagyok,

a padláson így is mindig beverem a fejem. Na, iszod-e még a fűrészporth, kérdezte a rokon egy barátja, akivel sörözni járt, és mindig eljött elébe a kocsijával, a lovassal. Iszom, vágtam rá karakánul. Hát jól van, csapott ez a férfi a rokonom markába, megnyerted a fogadást, egy hónapig a vendégem vagy.

Vasárnap volt, amikor levitt ez a rokonom fürdeni a tóra, azt mondta, vasárnap van, ma lejöhetsz a padlásról, meg lassan szokod is a terepet. Kicsit büdös volt a tó, zöld hártya úszott a tetején, füröd-tünk. A két nyamvadt gyereke már megint összetört pár dísztányért odabent, hallottuk, ahogy a felesége sipítozik, és szidja a megváltót, és hogy illet még nem baszott Európa. Ez az utóbbi nagyon tetszett, olyan kifejezőnek éreztem, amivel tényleg csak a különlegesen félresikerült dolgokat lehet megjelölni, és akkor értettem meg igazán, hiába akar az ember gyereket, nem tudhatja előre soha, hogy mi süli ki a végén.

Láttam, a pacáknak is majd eldurran az agya, olyan vörös volt, mint egy frissen festett traktor. Játsszunk, mondta toporzékolva. Fölkapott, és dobált a háta mögé a vízbe. Nem volt túl mély a víz, de iszapos, néha belefúródott a fejem az iszapba, belecuppant, alig bírtam följönni, de kihúzott a lábamnál fogva, aztán megint, volt, hogy bevágott a nádasba. És beszélt, és beszélt. Én meg persze csak a fél mondatokat hallottam, amikor éppen nem merültem el. Arról magyarázott, hogy annak idején Kosztolányiból érettségizett, a Fürdést húzta, de csak hármast kapott, a rohadt életbe, pedig föltárta az egész lelki háttérét, mégis csak hármast, ő elvileg megértette a férfit, és nem volt benne sajnálat, mert az élet rövid, van, akinek meg nagyon rövid. És dobált és dobált, és arra volt kíváncsi, hogy tényleg úgy van-e, ahogy a dolgozatban leírta, de nem tudta meg, mert nem fulladtam meg, bár ahogy egyszer bevágott a nádasba, gondoltam, bent maradok, hadd higgye, hogy végem, megfulladtam, és hátha átéli már végre, és abbahagyja a dobálást, de nem tudtam elbújni, kihúzott a nádasból a hajamnál fogva, aztán kidobott a partra a kacsák közé, akik kussolva hallgatták és nézték a tusánkat. Te soha nem halsz meg, kérdezte a férfi elhaló hangon, mert nekem már elzsibbadt a kezem, mondta. Hát erre mit mondjak, nem.

Amikor megszáradtunk, közölte a feleségével, hogy jót szórakoztunk, majd holnap viszi a gyerekeit is fürdeni. Az asszonyban megállt az ütő, kiszaladt a fejéből a vér, elsápadt, majd kisvártatva elájult. Ott feküdt a konyhában, pont két szék között, a kő hideg volt, és még

ott pörgött pár légy, amiket néhány perce fújt le. Meghalt, mondta a férfi, kitapintotta a nyaki eret, majd ölbe vette, letette az ágyra, elmondott egy imát, és sírni kezdett. Akkor fölmentem a padlásra, magamtól löktem el a létrát.

Még hallottam, hogy mondja a két gyereknek, hogy gyertek, még ma fürdünk egy jót a tóban, mielőtt kiér a pap meg a körzeti orvos. Becsuktam a szemem, egy könyvet szorítottam az arcomhoz, és csak mondtam, mondtam, azt képzeltem, hogy üresek a lapok, és minden szó belemegy egyenként, és akkor én is elszivárgok innen, ha belemondom magam a mesébe, élve tűnök el ebből a rohadt világból.

(Mozgó Világ, 2002/9.)

PODMANICZKY SZILÁRD (1963, Cegléd) DÉRY TIBOR-DÍJAS ÍRÓ, KÖLTŐ, ÚJSÁGÍRÓ